

Úlohy operačných odborov Policajného zboru, ich poslanie a organizácia

Anotácia: Permanentný vývoj spoločnosti a vplyvy novodobej civilizácie vytvárajú náročnejšie požiadavky na plnenie základných úloh Policajného zboru najmä v oblasti ochrany verejného poriadku, boja s trestnou činnosťou či riešenia krízových situácií. Na efektívne plnenie týchto základných úloh Policajného zboru je nevyhnutnosťou disponovať moderným informačným systémom zabezpečujúcim nepretržitý informačný tok. Informačný tok obsahuje informácie rôzneho druhu a charakteru, ktoré sú určené rôznym subjektom Policajného zboru. Sústreďovanie, analýzu, vyhodnotenie, doplnenie a distribúciu týchto informácií potrebným subjektom zabezpečuje operačné stredisko Policajného zboru. Operačné stredisko Policajného zboru teda svojou činnosťou usmerňuje, čiastočne organizuje a ovplyvňuje činnosť útvarov Policajného zboru na všetkých úrovniach Policajného zboru.

Kľúčové slová: operačné stredisko, skupina krízového riadenia, informačný systém, projekt ESIS PZ.

Úlohy, činnosť a poslanie operačných odborov Policajného zboru

Činnosť operačného strediska Policajného zboru je upravené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov¹ a internými predpismi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Základným interným predpisom upravujúci činnosť operačného strediska Policajného zboru je nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 60/2011 o činnosti operačných stredísk² (ďalej len „nariadenie o činnosti operačných stredísk“). Účelom vydania uvedeného interného predpisu je zabezpečenie jednotného výkonu služby operačných stredísk Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Nariadenie o činnosti operačných stredísk upravuje zásady výkonu služby, postavenie, riadenie, organizáciu a základné úlohy operačných stredísk. Samozrejme, na zabezpečenie jednotného výkonu služby operačných stredísk nepostačuje iba toto nariadenie o činnosti operačných stredísk, ale dotýka sa ďalších interných predpisov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorých striktné dodržiavanie je taktiež prioritnou zásadou pre riadne fungujúce operačné stredisko. Ako príklad možno uviesť tieto interné predpisy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky: nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 161/2011 o hlásnej službe, nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 13/2010 o postupe pri prijímaní tiesňového volania na národnom čísle tiesňového volania Policajného zboru 158, nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 95/2015 o celách policajného zaistenia, nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov.

Podľa aktuálnej organizačnej štruktúry Ministerstva vnútra a Policajného zboru je operačným strediskom

- operačný odbor Prezídia Policajného zboru,
 - a) ústredné operačné stredisko
 - b) skupina krízového riadenia
- operačný odbor krajského riaditeľstva Policajného zboru,
 - a) operačné stredisko
 - b) skupina krízového riadenia
 - c) spoločné kontaktné pracovisko

¹ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

² Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 60/2011 o činnosti operačných stredísk.

(výnimkou je na krajské riaditeľstvo Policajného zboru, kde existujú ešte ďalšie 2 oddelenia, a to: dopravno-riadiaca ústredňa a oddelenie policajného zaistenia a eskorty)

- operačné stredisko Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Sobrance Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru,
- oddelenie operačnej služby organizačného a operačného odboru Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Základné úlohy operačného strediska Policajného zboru možno rozdeliť na tri úseky, a to na úsek riadenia činnosti operačnej zmeny, úsek riadenia síl a prostriedkov a úsek príjmu podnetov.

Operačné stredisko Policajného zboru na úseku riadenia činnosti operačnej zmeny najmä riadi a koordinuje plnenie úloh zmeny operačného dňa. Taktiež organizuje, zabezpečuje a počas neprítomnosti vedúcich zamestnancov v prípade vzniku nebezpečenstva z omeškania vykonáva nevyhnutné opatrenia určenej územnej pôsobnosti k udalostiam a následne informuje miestne a vecne príslušných vedúcich zamestnancov o udalosti a vykonaných opatreniach. V krízových situáciách zabezpečuje vykonanie vyrozumievania o krízovej situácii a aktivuje skupinu riadenia. Na úseku ochrany utajovaných skutočností zodpovedá za dodržiavanie opatrenia ochrany utajovaných skutočností a zabezpečujú režimové opatrenia chráneného priestoru. Zabezpečuje a kontroluje plnenie úloh vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv a zo súčinnostných dohôd uzavretých medzi Policajným zborom a ďalšími subjektmi. V neposlednom rade získava informácie prostredníctvom masmediálno-komunikačných prostriedkov, ktoré môžu ovplyvniť ďalší vývoj bezpečnostnej situácie vo svojej určenej územnej pôsobnosti. Plní úlohy pri zabezpečení nepretržitej obsluhy určeného šifrového pracoviska Prezídia PZ a krajského riaditeľstva PZ pre všetky organizačné zložky krajského riaditeľstva Policajného zboru a organizačné zložky ministerstva a prezídia dislokované v pôsobnosti krajského riaditeľstva Policajného zboru. Zabezpečuje a kontroluje prijímanie opatrení podľa dožiadaní spoločných kontaktných pracovísk Policajného zboru a na overenie hodnovernosti získaných informácií vykonáva lustrácie v informačných systémoch ministerstva.

Operačné stredisko Policajného zboru na úseku riadenia síl a prostriedkov predovšetkým riadi sily a prostriedky zverenej územnej pôsobnosti a plní úlohy súvisiace s vnútornou bezpečnosťou, verejným poriadkom a úlohy pri vzniku krízových situácií alebo mimoriadnych situácií v určenej územnej pôsobnosti. Organizuje, zabezpečuje a počas neprítomnosti vedúcich zamestnancov v prípade vzniku nebezpečenstva z omeškania samostatne rozhoduje o vykonaní nevyhnutných opatrení a o týchto opatreniach bez meškania informuje vedúcich zamestnancov. Taktiež získava úplné informácie, vyhodnocuje ich a zabezpečuje ich náležité doplnenie potrebné na prijatie ďalších opatrení. Na úseku odhaľovania a objasňovania trestných činov zabezpečuje plnenie úloh súvisiacich s činnosťou výjazdovej skupiny a vedúcemu výjazdovej skupiny poskytuje bezodkladne v potrebnom rozsahu všetky informácie, ktoré boli do príchodu výjazdovej skupiny na miesto činu získané pri prijímaní oznámení od občanov na úseku príjmu podnetov a v rámci činnosti na úseku riadenia síl a prostriedkov, potrebné na posúdenie veci vedúcim výjazdovej skupiny a určenie jeho ďalšieho postupu a činnosti výjazdovej skupiny. Spolupracuje so záchrannými zložkami integrovaného záchranného systému a poskytuje získané informácie o udalostiach dôležitých pre rozhodovanie vedúcich zamestnancov o opatreniach na riešenie bezpečnostnej situácie a na tento účel zabezpečuje plynulý obojstranný tok informácií medzi útvarmi ministerstva, krajskými riaditeľstvami Policajného zboru a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru. Pri pátraní organizuje opatrenia na aktívne pátranie po osobách, veciach, motorových vozidlách a prijíma ďalšie opatrenia. Na overenie hodnovernosti získaných informácií vykonáva lustrácie v informačných systémoch ministerstva. Na úseku dopravy prijíma aktuálne

opatrenia na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a zasiela dopravné informácie príslušným štátnym orgánom. Podieľa sa na odstránení následkov dopravných nehôd a mimoriadnych udalostí a v prípade potreby koordinuje cezhraničné prenasledovanie. Neustále monitoruje sily a prostriedky určenej územnej pôsobnosti. Pre vedúcich zamestnancov spracováva situačné správy a zodpovedá za ich distribúciu.

Operačné stredisko Policajného zboru na úseku príjmu podnetov predovšetkým prijíma oznámenia verejnosti na telefónnej linke tiesňového volania národného čísla tiesňového volania Policajného zboru „158“ a zabezpečuje v súčinnosti s koordinačným strediskom integrovaného záchranného systému plnenie úloh Policajného zboru pri vybavovaní tiesňových volaní na jednotné európske číslo tiesňového volania „112“. Získava pri prijímaní oznámení od občanov úplné informácie potrebné na prijatie konkrétnych opatrení a vykonáva asistenčný monitoring so zložkami integrovaného záchranného systému. Na overenie hodnovernosti získaných informácií vykonáva lustrácie v informačných systémoch ministerstva.

Primárnym poslaním operačného odboru prostredníctvom operačného strediska Policajného zboru je práca s informáciami, a to najmä tzv. policajnými informáciami. „Policajnou informáciou je každá správa, oznámenie, ktorá znižuje neurčitú o danom probléme, ktorý sa týka odhaľovacej, objasňovacej a vyšetrovacej činnosti polície a je využívaná policajnými orgánmi v oblasti boja s trestnou činnosťou, ochrany verejného poriadku, života, zdravia a majetku. Informácie sú činiteľom, ktorý zvyšuje naše poznatky o skutočnosti, ktorá nás obklopuje.“³

Informácie, s ktorými operačné strediská Policajného zboru pracujú, musia mať určitú kvalitu a spĺňať viaceré kritériá. Medzi základné kritériá, ktoré informácia musí obsahovať, možno zaradiť úplnosť, hodnovernosť, overiteľnosť a samozrejme objektívnu včasnosť. Nedostatočná kvalita informácie môže sťažiť či zmať plnenie základných úloh Policajného zboru.

Druhotným poslaním operačného odboru prostredníctvom operačného strediska Policajného zboru je príjem tiesňového volania. Z pohľadu verejnosti možno považovať za viditeľnú činnosť operačného strediska príjem tiesňového volania na národné číslo tiesňového volania Policajného zboru 158. Pre širokú verejnosť je telefónne číslo 158 nádejou na poskytnutie pomoci pri ohrození života, zdravia a majetku alebo poskytnutie pomoci v krízových situáciách. Naopak, pre operačné strediská Policajného zboru je príjem tiesňového volania bezprostredným a primárnym zdrojom získania informácií od občanov z okolitého prostredia. Podrobnosti príjmu tiesňového volania upravuje nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 13/2010 o prijímaní tiesňového volania na národné číslo tiesňového volania Policajného zboru 158.⁴

Za tretie poslanie operačného odboru možno považovať jeho činnosť na úseku krízového manažmentu, ktorú vykonáva skupina krízového riadenia.

Skupina krízového riadenia zabezpečuje predovšetkým plnenie úloh útvaru pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení, pričom spolupracuje so sekciou krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a ostatnými pracoviskami krízového manažmentu.⁵ Vede prehľad možných zdrojov rizík či ohrození a vypracováva analýzu rizika. Na úseku odbornej prípravy plánuje vykonanie odbornej prípravy pre členov skupiny

³ PORADA, V., POŽÁR, J. Některé aspekty policejní informace. In *Bezpečnostní teorie a praxe. Policejní akademie ČR*. zvl. číslo – 1. díl, 2001. s. 63 – 77.

⁴ Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 13/2010 o prijímaní tiesňového volania na národné číslo tiesňového volania Policajného zboru 158.

⁵ Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 5/2017 o plnení úloh pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení.

riadenia a podieľa sa na jej organizovaní. Taktiež zabezpečuje úlohy riaditeľa útvaru vyplývajúce z členstva v krízovom štábe Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a metodicky riadi krízové pracoviská pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení. Pre potreby operačného strediska vypracováva a aktualizuje potrebnú dokumentáciu.

Okrem uvedených úloh predkladá skupina krízového riadenia operačného odboru Prezídia Policajného zboru podklady do „Správy o bezpečnosti Slovenskej republiky za rok 2016“ v bode „podpora obrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov a stav v oblasti ochrany a obrany kritickej infraštruktúry.“ V rámci plnenia svojich úloh ukladá riaditeľom krajských riaditeľstiev Policajného zboru povinnosť určiť zástupcov krajských riaditeľstiev Policajného zboru do bezpečnostných rád okresov v územnej pôsobnosti krajského riaditeľstva Policajného zboru. Skupina krízového riadenia operačného odboru Prezídia Policajného zboru v roku 2016 vydala „Metodiku k plánu ochrany objektu osobitnej dôležitosti alebo ďalšieho dôležitého objektu v stave bezpečnosti alebo v období krízovej situácie v podmienkach Policajného zboru“ (ďalej len „metodika“). Táto metodika upravuje činnosť pri prijímaní opatrení na zabezpečenie ochrany objektu osobitnej dôležitosti alebo ďalšieho dôležitého objektu v stave bezpečnosti alebo v období krízovej situácie v podmienkach Policajného zboru a zároveň poskytuje na účely tejto metodiky základné definície pojmov, ako napríklad kritická infraštruktúra, obranná infraštruktúra, objekty osobitnej dôležitosti, krízová situácia, krízová situácia mimo času vojny a vojnového stavu, mimoriadna situácia, výnimočný stav, núdzový stav a plán ochrany.

Podľa tejto metodiky je potrebné zamerať súčinnosť najmä na:

- 1) nadviazanie súčinnostného kontaktu medzi zástupcami Policajného zboru a zástupcami objektu s cieľom zabezpečiť prenos informácií a súčinnosť s pracovníkmi súkromnej bezpečnostnej služby (ďalej len „SBS“), prípadne vlastnej ochrany (ďalej len „VO“),
- 2) spôsob odovzdávania informácií medzi SBS alebo VO a zástupcom objektu; ďalej na spôsob a možnosti zabezpečenia uzavretia okolia objektu za spoluúčasti pracovníkov SBS alebo VO a zástupcu objektu a poskytovanie údajov a informácií potrebných na prijatie opatrení na zabezpečenie posilnenia ochrany objektu príslušníkmi Policajného zboru v stave bezpečnosti a za krízovej situácie,
- 3) zabezpečenie plnenia úloh Policajného zboru a konsolidácie činností a vzájomnej informovanosti v stave bezpečnosti, ako aj v krízovej situácii (napr. udržiavať súčinnostný kontakt formou osobného (telefonického) styku prostredníctvom povereného pracovníka za Policajný zbor a povereného zástupcu objektu),
- 4) zabezpečovanie výcviku príslušníkov Policajného zboru pre prípady zvýšenej ochrany objektu aj s pracovníkmi SBS alebo VO na určenom objekte.⁶

Metodika taktiež kladie dôraz na zásady vypracovania plánu ochrany a na jeho ukladanie. Pri vypracovaní plánu ochrany a jeho ukladaní treba dbať najmä na to, že plán ochrany je po vypracovaní utajovaná skutočnosť a plán ochrany sa vypracováva v počte výtlačkov, ktoré určí spracovateľ, pričom jeden výtlačok je povinne uložený na príslušnom operačnom odbore krajského riaditeľstva Policajného zboru a jeden výtlačok sa zasiela útvaru osobitného určenia Prezídia Policajného zboru. Je nevyhnutné dbať na skutočnosť, že informácie z plánu ochrany sa nesprístupňujú podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.⁷

⁶ Metodika k plánu ochrany objektu osobitnej dôležitosti alebo ďalšieho dôležitého objektu v stave bezpečnosti alebo v období krízovej situácie v podmienkach Policajného zboru.

⁷ Operačný odbor Prezídia Policajného zboru.

Zhodnotenie pozitívnych zmien implementovaných do činnosti operačných stredísk Policajného zboru za posledné obdobie

Na vyzdvihnutie a presnejšie vysvetlenie pozitívnych zmien, ktoré vnímame v činnosti operačných stredísk Policajného zboru za uplynulé roky, je potrebné najprv poukázať na negatívne prvky z minulosti.

V minulosti sme v procese činnosti operačných stredísk pociťovali ľahostajný prístup Ministerstva vnútra Slovenskej republiky k technickej inovácii a informačnej vybavenosti operačných stredísk Policajného zboru, preto sa nekládol dôraz na technické zručnosti príslušníkov zaradených na operačných strediskách Policajného zboru. Za ďalší negatívny prvok v činnosti operačných stredísk Policajného zboru sa mohla považovať ich nejednotná koncepcia a organizačná štruktúra.

V roku 2015 však došlo ku komplexnému riešeniu týchto excesov, keď bola realizovaná integrácia operačných stredísk Policajného zboru a súčasne spustený projekt elektronické služby informačných systémov Policajného zboru (ďalej len „ESIS PZ“).

Rok 2015 možno považovať z pohľadu inovácie operačných stredísk Policajného zboru za kľúčový. Technologický a informačný rozvoj automaticky zvýšil kvalifikačnú náročnosť na technickú zručnosť príslušníka Policajného zboru zaradeného na operačnom stredisku. Dosiachnutie tohto technologického trendu bol priam nevyhnutný na úspešné plnenie úloh Policajného zboru.

Integráciu operačných stredísk Policajného zboru možno považovať za pozitívny prínos, ktorý:

- zefektívnil činnosť Policajného zboru,
- vytvoril jednotnú organizačnú štruktúru operačných stredísk Policajného zboru (vytvorili sa operačné odbory),
- zvýšil prehľad o udalostiach a bezpečnostnej situácii na danom teritóriu,
- účinnejšie vykonávanie opatrení pri riešení protiprávnej činnosti, ktorá presahuje z jedného okresu do druhého,
- účinnejšie vykonávanie opatrení pri riešení mimoriadnej udalosti,
- lepší prehľad o silách a prostriedkoch v kraji,
- lepšia koordinácia služobných činností,
- efektívnejšie využívanie hliadok medzi okresnými riaditeľstvami Policajného zboru navzájom,
- skvalitnenie a urýchlenie hlásnej služby smerom k ústrednému operačnému stredisku operačného odboru Prezídia Policajného zboru,
- modernizácia technického a softvérového vybavenia operačného strediska,
- realizácia projektu ESIS PZ.

Projekt ESIS PZ je informačný systém, ktorý zefektívnil činnosť operačných stredísk Policajného zboru, a to najmä tým, že vniesol do činnosti mnoho pozitívnych procesov, ako napríklad:

- lokalizácia volajúceho,
- začlenenie do integrovaného záchranného systému,
- výmena informácií dátovým prenosom,
- vytvorenie dvojčiek v prípade výpadku linky tiesňového volania v niektorom kraji,
- prehľad síl a prostriedkov v rámci operačného dňa,
- prehľad plnenia úloh hliadkou Policajného zboru,
- dostupnosť informácií z mapových podkladov,
- grafické zobrazenie hliadok,

- hlásna služba prostredníctvom notifikácie,
- zdieľanie informácií o udalosti v reálnom čase,
- on-line prehľad udalosti operačného dňa.⁸

Literatúra

Metodika k plánu ochrany objektu osobitnej dôležitosti alebo ďalšieho dôležitého objektu v stave bezpečnosti alebo v období krízovej situácie v podmienkach Policajného zboru

[online]. Dostupné na <http://bratislava.intra.minv.sk/lokality/ppz/UOS/SitePages/Domov.aspx>

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 60/2011 o činnosti operačných stredísk.

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 5/2017 o plnení úloh pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení.

PORADA, V., POŽÁR, J. Některé aspekty policejní informace. In *Bezpečnostní teorie a praxe Policejní akademie ČR*. zvl. číslo – 1. díl, 2001. s. 63 – 77.

Operačný odbor Prezídia Policajného zboru.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Keywords: operational centre, crisis management group, information system, the Electronic Services of Information Systems of the Police Force Project (ESIS PZ)

Summary

The permanent development of society and impacts of modern civilisation on it are related to more serious requirements as far as the performance of the basic tasks fulfilled by the Police Force in the field of public order policing, crime combating and dealing with crisis situations are concerned. To fulfil the tasks effectively, it is necessary that there be a modern information system available for the Police Force which provides a continuous flow of information varying in type and content. The role of the operational centre of the Police Force is to gather, analyse, interpret, add and distribute information to various units of the Police Force. In this way, it guides, partially organizes and influences their activities.

JUDr. Silvester Kaczor

operačný odbor

Prezídium Policajného zboru

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

e-mail: silvester.kaczor@minv.sk

tel.: 0908349805

študent externého doktorandského štúdia

na Akadémii Policajného zboru v Bratislave

Recenzent: JUDr. Robert Odler, PhD.

⁸ Operačný odbor Prezídia Policajného zboru.